

Литвин В.А.

аспірант,

КЗ «Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради

ШЛЯХИ І ЗАСОБИ ПІДВИЩЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ БАТЬКІВ

Висока відповідальність батьків перед собою і суспільством за виховання своїх дітей вимагає від них ґрунтовних знань в галузі психології, фізіології, валеології, педагогіки.

Об'єктивно переважна більшість батьків вирізняється вкрай низьким рівнем психолого-педагогічної культури, що призводить до браку у системі сімейного виховання.

Під педагогічною культурою батьків нами розуміється педагогічна підготовленість і зрілість їх як вихователів, що дає реальні позитивні результати в процесі сімейного і суспільного виховання дітей. Педагогічна культура є складовою частиною загальної культури батьків, у якій закладений досвід виховання дітей у сім'ї, придбаний різними категоріями батьків безпосередньо у своїй країні, інших країнах, а також узятий з народної сімейної педагогіки [1, с. 163].

Основою для визначення поняття «педагогічна культура» є філософське розуміння культури як характеристики розвитку творчих сил і здібностей людини та вчення про провідну роль діяльності в її формуванні. Особистісний прояв культури реалізується в повсякденній діяльності, у стосунках, поведінці, стилі життя, побуті, засвоєнні культурних досягнень, знань, навичок, умінь. Педагогічна культура батьків є складовою частиною загальної культури людини. Вона втілюється у творчій виховній діяльності і слугує формуванню духовно багатой і всебічно розвиненої особистості. Тому ми її сприймаємо як складне, інтегративне, динамічне особистісне утворення, яке визначає тип, стиль і способи поведінки батьків у виховній діяльності [4, с. 85].

Під педагогічною культурою батьків ми розуміємо їх достатню підготовленість до виховання дітей дошкільного віку в умовах сім'ї, вміння застосовувати якості вихователя у процесі сімейної життєдіяльності. Педагогічна підготовленість батьків характеризується певною сумою (основним мінімумом) знань з психології, педагогіки, фізіології, гігієни, вміннями та навичками, набутими в процесі виховання дітей та догляду за ними.

Педагогічна культура батьків реалізується у всіх видах виховної діяльності, сприяє формуванню різнобічних стосунків і спілкуванню, забезпечує самопізнання, саморозвиток, самовиховання, самовдосконалення шляхом засвоєння набутого людством досвіду [5, с. 210].

Попередити значну кількість педагогічних помилок батьків або пом'якшити їх вплив на особистість дитини допоможе вчасна цілеспрямована підготовка молоді до сімейного життя та до батьківства, формування її педагогічної культури. Така робота повинна розпочинатись безпосередньо в сім'ях, коли і хлопчики, і дівчатка на прикладі своїх батьків на високому культурному рівні засвоюватимуть ролі чоловіка і дружини, батька і матері, продовжуватись в дошкільних закладах, школі, в спеціальних консультаційних пунктах, службах сім'ї і школах молодих батьків.

Підвищення психолого-педагогічної культури батьків передбачає передбачає забезпечення батьків надійними і усвідомленими знаннями про виховання дітей, а також визначається завданнями сімейного виховання молодших школярів. Основні з них такі [3, с. 136]:

1) турбота про здоров'я дитини, нормальний розвиток її почуттів і сприймання (органів зору, слуху, нюху, смаку);

2) піклування про всебічний розвиток дитини, формування її мовлення, елементарних знань та уявлень про навколишній світ за допомогою казок, пісень, лічилок, примовок, загадок, скоромовок, прислів'їв тощо;

3) формування ціннісних орієнтацій у дитини з позицій добра, справедливості, гуманності, чесності, почуття власної гідності;

4) створення сприятливої трудової атмосфери співробітництва;

5) залучення дитини до народних традицій, до активної участі у всенародних і сімейних святах.

З метою підвищення психолого-педагогічної культури, батькам доцільно дати такі поради [2, с. 167]:

1. Встановлювати і дотримуватися загальноприйнятих норм поведінки, чіткого режиму життя (розподіл часу для праці, навчання, дозвілля, відпочинку).

2. Практикувати визначення кожному членові сім'ї його обов'язків, контролювати їх виконання, спільно з дітьми аналізувати стан життя родини, її перспективи, сімейні плани тощо.

3. Постійно тримати в полі зору шкільне життя дитини, цікавитись її успіхами, проблемами, труднощами, інтересами, запитами, прагненнями і способами їх задоволення.

4. Знати товаришів своєї дитини, коло її неформального спілкування, сповідувані нею ідеали, пріоритетні життєві орієнтири.

5. Виховувати у дітей відповідальне, ціннісне ставлення до свого здоров'я; культивувати розуміння обов'язку допомагати в майбутньому своїм літнім батькам і родичам, дітям, нужденним, утримувати свою сім'ю.

6. Компетентно й педагогічно грамотно (без повчань, моралізування, надокучливості, залякування, з урахуванням індивідуальних і вікових характеристик) обговорювати з дітьми проблеми асоціального змісту життя окремих людей (наркоманів, токсикоманів, алкоголіків). Стежити і намагатися, щоб перша інформація про наркотичне лихо надійшла до дітей саме від батьків, родини, а не від компанії з вулиці.

7. Розвивати й заохочувати у дітей самостійність, уміння аргументувати власну позицію, переконання.

8. Підтримувати постійний зв'язок зі школою, іншими виховними закладами, допомагати їм у пропаганді й утвердженні здорового способу життя підростаючого покоління.

9. Активно співпрацювати з педагогами, психологами, медиками.

Слід зазначити, що ефективність формування педагогічної культури забезпечується процесом, який реалізується в їх особистій виховній діяльності. Ефективності формування сприяють також методи активізації навчально-виховного процесу батьків – дискусії з проблем виховання дітей, аналіз педагогічних ситуацій, розв'язання педагогічних задач, педагогічні ігри та індивідуальні завдання батькам, які спрямовані на формування спостережливості, навичок спільної діяльності з дітьми, вироблення здатності до самоаналізу та критичного ставлення до особистої виховної діяльності в умовах сім'ї.

Список використаних джерел:

1. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання / С.Г. Карпенчук // Навч. посіб. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Вища шк., 2005. – 343 с.

2. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: Навчальний посібник / В.І. Лозова, Г.В. Троцько // Харк. держ. пед. ун-т ім. Г.С. Сковороди. – 2-е вид., випр. і доп. – Харків: «ОВС», 2002. – 400 с.

3. Мельничук С.Г. Педагогіка (Теорія виховання). Навчальний посібник / С.Г. Мельничук – К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. – 288 с.

4. Омеляненко В.Л. Робоча книга класного керівника / В.Л. Омеляненко та ін. // – Черкаси: Вид-во ЧДУ. – 1996. – 185 с.

5. Омеляненко В.Л. Теорія і методика виховання (Навчально-методичний комплекс з педагогіки) / В.Л. Омеляненко та ін. – К.: Знання, 2008. – 415 с.

Осіпенко М.С.

студентка;

Смогла Н.В.

викладач вищої категорії, викладач суспільних дисциплін,

Державний вищий навчальний заклад

«Білгород-Дністровський морський рибпромисловий технікум»

ПАТРІОТИЗМ ЯК ЦІННІСТЬ І ОБ'ЄДНУВАЛЬНА ОСНОВА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ. НЕВИДИМИЙ БАТАЛЬЙОН

Український народ пройшов довгий і складний шлях до своєї держави. З моменту її утворення наукова громадськість активно виявляє пошану до тих, хто боровся за свободу Батьківщини. У сучасній історіографії помітний значний інтерес до історії національно-визвольних змагань українства на різних етапах. Проте роль жіноцтва у таких працях практично не розглядається, хоча заслуговує на увагу. Сьогодні українська жінка перестала бути просто тилом для свого чоловіка, який воює в АТО. Залишаючи вдома дітей, вона теж їде на війну – захищати країну і рятувати своїх побратимів.

Соціологи та дослідники гендерної нерівності назвали жінок на війні «Невидимим батальйоном». «Невидимість» жінок-військовослужбовиць пов'язана з тим, що жінки – невидимі для медіа і для інфраструктури армії, хоча служать в ній не поодинокі. За офіційною статистикою, участь в АТО взяли більше тисячі жінок, а з бійцями добровольчих батальйонів та волонтерами ця цифра в рази більша. Службу у ЗСУ станом на жовтень 2015 р. проходять 14,5 тис. жінок-військовослужбовців та 30,5 тис. працівників Збройних сил [1].

Вони воюють на рівні з чоловіками, гинуть, але, водночас, офіційно Україна не має ні розвідниць, ні снайперів. Поки єдина жінка, якій вдалося зламати армійський статут – це штурман Н. Савченко. Дозвіл літати вона особисто добилася в міністра, але ще за мирних часів [4].

Під час Революції Гідності в січні 2014 року була створена 39 Жіноча сотня Самооборони Майдану. Її засновниця Анна Коваленко зазначила, що «за три дні сотня набрала більше, ніж 150 жінок. Вони брали участь у зіткненнях на вул. Грушевського, чинили опір міліції та залишались присутніми на Майдані, коли найактивніший період протестів завершився» [4].

39 Жіноча Сотня Самооборони започаткувала програму підтримки жінок, що беруть участь АТО [2]. Наразі, 39 Жіноча сотня співпрацює з активістами самооборони в регіонах, організовує зустрічі в різних містах України з жінками, допомагає вимушеним біженцям з переселенням, організовує соціальні акції.

Наскрізною ідеєю усіх статей і сюжетів про жінок в українській армії є те, що кожен, хто там знаходиться – герой, кожен робить свій внесок у розв'язання конфлікту, налагодження миру і цей внесок є цінним. Це об'єднує жінок, які воюють в АТО на одному рівні з чоловіками. Серед таких жінок військова Надія Савченко, волонтер, офіцер ЗСУ, помічник міністра оборони (з 2015 року),